

Bő egy éve még úgy tűnt, hogy a magyar pártrendszer fejlődése egy olyan kétpólusú struktúra felé mutat, ahol csak bizonyos időközönként kell számolnunk egy-egy rendszerellenes erő felbukkanásával, és sikeres választási szereplésével. A ferencvárosi időközi önkormányzati választásokkal foglalkozó cikkünkben (Barkóczy Balázs: A nyugtalan erő, Népszava, 2009. január 21.) úgy gondoltuk, hogy a Jobbik elérte mozgósítási képességének maximumát, így az alacsony részvétel mellett lezajló voksoláson megszerzett harmadik helye nem bír akkora jelentőséggel. Mint utólag kiderült, tévedtünk. A gazdasági megszorítások kiváltotta politikaellenes hangulatban, a parlamenti pártok napirendjén nem szereplő, de a közvélemény ingerküszöbét meghaladó ügyek felvállalásával, valamint egy alternatív médiatér kialakításával az interneten a radikális párt képes volt bővíteni szavazóinak és szimpatizánsainak körét. Ugyanakkor az MDF és az LMP országos listaállítása jelzi, hogy a hárompárti parlamentet vizionáló pesszimista jóslatok kissé elhamarkodottnak tűntek. A két kis párt valamelyikének - vagy akár mindkettőnek - bekerülésével az országgyűlésbe fennmaradna a strukturált többpártrendszerű szisztéma, amely azonban továbbra is két pólus irányába gravitálna.

Az egyik pólust a retorika szintjén radikálisan kommunista- és piacellenes, egyfajta szimbolikus népi felhatalmazás alapján magát a kormányzás természetes erejének gondoló Fidesz és Jobbik alkotná. Az elmúlt hetek sajtónyilvánosságot kapott botrányai azt mutatják, hogy a Jobbik saját programjának végigvitelében csak addig következetes, amíg annak szankciói nem a párt politikusait sújtják. A képviselői mentelmi jog eltörlése melletti harcos kiállást hiteltelenítik az előzetesben levő Budaházy György részére gyűjtött kopogtatócédulák csakúgy, mint Morvai Krisztina kerékbilincses afférja. Az ezek alapján kirajzolódó forgatókönyv szerint a képviselői státusszal együtt járó kiváltságok, valamint a párt mögött kiépült gazdasági háló kiszolgáltatásának igénye a Jobbikot is rá fogják kényszeríteni a parlamenti politizálás szabályainak betartására. Mások az utca, és mások az országgyűlés törvényei - ékes bizonyítéka ennek a Fidesz politikája.

A bizottságokban folyó szakmai munka, a törvények előkészítése, a politikai szövetségesek feltérképezése és a velük való együttműködés nem az utca szabályai szerint történik. Ha ezt a Jobbik felismeri, és elismeri, úgy 2014-ben saját szakmai munkája hitelesítheti őt még megmaradt választói előtt. Azok ugyanis, akik azonnali és radikális változásokat várnak a párttól, hamar le fognak morzsolódní, látva azt, hogy Vona Gábor hangja is csak egy a 386 közül - a szavazatáról nem is beszélve. A várható önkormányzati sikerek nyomán azután menetrendszerűen jönnének a vitatható, és a párt vezetése részéről nehezen kordában tartható közbeszerzések, amelyek nemcsak a Fidesz

számára nyújthatnak támadási felületet, de a párt hitelét és egységét is megtépzhatják. A Jobbik számára azonban létezhet más út is, amennyiben a siker utáni forráséhséget kezelni tudja, a feszültséget hamar levezeti, s rátalál a svájci és olasz radikálisok által sikeresen alkalmazott "kint is, bent is" stratégiára.

A Fidesz-Jobbik párossal szemben formálódhatna a gazdasági és/vagy társadalmi liberalizmust hirdető, hárompárti (MSZP, MDF, LMP) progresszív blokk. A kampányban tanúsított magatartás alapján persze ez nem jelenti azt, hogy ezek a pártok nyártól stratégiai szövetségesként kezdenek el viselkedni. Az MSZP a második hely, a szimbolikus váltópárti szerep megőrzése érdekében csak önmagát tekinti a demokratikus oldalnak, miközben az új program és beszédmód jelenleg a progresszív kormányzati örökség és az újbaloldali igények bizonytalan szintézise. Az MDF az elmúlt években kifelé, az egykori keleti blokk pártjaival kapcsolatos szakirodalmi sztereotípiákkal összhangban, szervezet és beágyazottság nélküli, kizárólag a szavazatokra koncentráló politikai marketinget folytatott. Bokros Lajos feltűnésével a legerősebb programelem a piacorientált gazdaságpolitika és a mérsékelt, nyugodt imázs. A jelölt személye és a médiajelenlét igénye azonban ellentmondásban állnak egymással.

Ha az LMP politikai tevékenységének súlypontjait vizsgáljuk az EP választást megelőzően és azt követően a legutóbbi hetekig, akkor azt láthatjuk, hogy a középpontban az elitellenesség állt, kiemelten MSZP-ellenes éllel. Korábbi, a Védegyetes időszakból áthúzódó ügyek: a vasúti személyszállítás felfüggesztése elleni tiltakozás, a nyugdíjbiztosítás átalakítása elleni állásfoglalás, Sólyom László, a Gyurcsány Ferenc elleni személyes támadás, a cégszolgálatok hozzáférhetősége, valamint az egyes nagyvállalatoknak adott kedvezmények és támogatások kérdése határozták meg a mondanivalót. Ehhez a sorhoz csatlakozott a szlovák nyelvtörvény elleni tiltakozás. Ezt a központi csomagot a zöld növekedés lehetőségeiről szóló érdemi javaslat, valamint a költségvetést bíráló, és lényegesen kevesebb konkrét elemet tartalmazó nyilatkozat, valamint a klímakonferenciával kapcsolatos látványos flash mob akció inkább kiegészítette, színesítette. . Az LMP szövege láthatólag illeszkedett a Fidesz nyilatkozott világvilágképéhez, még akkor is, ha az ökopárt számos kérdésben képes volt a sokrétűbb fogalmazásra (2009. októberi zöldgazdaság program). Ennélfogva a párt - különösen távolról - alig-alig volt megkülönböztethető a palettán már jelenlevő, s nálánál erősebb narancs és fekete színektől. (Ld.: Balogh Róbert - Barkóczi Balázs: Nem is annyira zöld? Nem is annyira más? In POLITIKA.HU 2008/3-4.)

Az LMP 2010.március 24-én közzétett programja azonban éles váltást jelez az elmúlt hónapok kommunikációjához képest. A hangsúly az oktatásra és szegénység új formáiból következő új állami

szerepre, valamint a közösségeken alapuló fenntartható társadalomra került, s ezzel a párt a baloldali harmadik utas politika új, korszerű olvasatához jutott el. A gazdaságpolitikai célok illeszkednek a fenti vízióhoz, s néhány éles különbség mellett (birtokméret a mezőgazdaságban, népszavazás intézménye) nagyrészt egyezik az MSZP-be Gyurcsány Ferencsel érkező jövőképpel is.

A közös szakpolitikai célok száma, illetve a világnézeti alapállás felől szemlélve az MSZP, az LMP és az MDF egymás sikerét korlátozó tevékenysége irracionális. A szakpolitikai célok márpedig ezúttal rendszerszinten számítanak, hiszen a Fidesz-Jobbik párossal éppen a politikai és társadalmi környezet sokszínűségének eltűnése került látótávolságba. Ésszerű döntéseket feltételezve tehát a majdani parlamenti baloldalon, az egyes pártok szavazatszerzési céljai a közeljövőben nem kerülhetnek szembe az alapvető szakpolitikai igények végrehajthatóságával. A releváns európai tapasztalatok közül ki kell emelnünk a Berlusconi-Bossi-Fini populista tengellyel szemben álló olasz baloldal lassú, de 1996 óta folyamatos közeledését (L'Ulivo) egy egységes szervezet (Partito Democratico) felé. Amint a példa mutatja, a kisebb-nagyobb baloldali pártok egybeolvadása vagy szoros együttműködése nem feltétlenül vezet sikeres mozgósításhoz és győzelemhez, amíg a jobboldalon van alternatív radikális tényező. A folyamat megindulása ráadásul nagymértékben függ a vezetők személyétől is. Ugyanakkor a korábbi szociáldemokrata párt szervezetének, alapszabályának és programjának átfogó újjászervezése és teljes arculatváltása megadhatja azt a lendületet, amelyből egy korszerű, sokcsatornás mozgalom felépülhet.